

Perspective constituționale, filosofice și istorice privind dezbaterea pedepsei capitale în Australia și Statele Unite ale Americii

Gabriël A. Moens

JD, LLM, PhD, GCed, MBA, FCIArb, FAIM este profesor de Drept și Pro vice-cancelar la Universitatea Murdoch. De asemenea, el deține funcția de Secretar General Adjunct al Centrului Australian pentru Arbitraj Comercial Internațional (ACICA) și de director al Colegiului de Drept Australia de Vest
g.moens@murdoch.edu.au

A. Keith Thompson

LLB (Hons), MJur, Dr., IMD Hons, ACIArb lucrează drept Consilier special la Taylor și Whitty, o firmă regională de avocatură, cu birouri în New South Wales și Victoria, Australia. El, de asemenea, predă cursuri de drept constituțional la Universitatea din Notre Dame, Australia și Facultatea de Drept, Sydney

***Abstract:** Pedeapsa capitală a fost abolită în toate statele Australiene. Cu toate acestea, cererile publice pentru reintroducerea pedepsei cu moartea continuă să fie auzite intermitent în Australia, în special după o crimă macabră sau alte atrocități. O discuție despre oportunitatea și necesitatea pedepsei cu moartea, nu este niciodată complet eliminată din agenda politică Australiană și Americană. Un observator obiectiv nu poate să nu observe că, în general, o astfel de discuție este adesea efectuată de către persoane care au opinii preconcepute și inflexibile. Un rezultat inevitabil îl constituie polarizarea dezbaterii pedepsei capitale. În aceste condiții, insistența în această lucrare asupra unui raționament convingător este în mod clar justificată.*

***Cuvinte cheie:** pedeapsa cu moartea, închisoare pe viață, pedeapsă crudă, inumană și neobișnuită, pedeapsa discriminatorie, reciprocitate, proporționalitate.*

Introducere

Pedeapsa capitală a fost abolită în toate statele Australiene. Cu toate acestea, cererile publice pentru reintroducerea pedepsei cu moartea continuă să fie auzite intermitent în Australia, în special după o crimă macabră sau alte atrocități. În contrast, în 1976, Curtea Supremă a Statelor Unite a decis în cazul *Gregg v. Georgia*[1] că pedeapsa cu moartea nu constituie “o pedeapsă crudă și neobișnuită” și, prin urmare, nu a fost interzisă de Amendamentul Opt al Constituției Statelor Unite [2]. Acest caz a stabilit statutul juridic al pedepsei cu moartea în Statele Unite și a limitat în continuare litigiile pedepsei capitale la o discuție privind punctele fine ale dreptului constituțional. De exemplu, se pot pune întrebări referitoare la: Dacă este permisă impunerea pedepsei cu moartea pentru crime, altele decât omor, sau pentru inculpații minori sau cu handicap mental?[3]. Are dreptul un nevoiaș, deținut de rând, condamnat la moarte, la asistență în timpul audierilor de clemență care au loc după condamnare?[4]. Este constituțional de a exclude din jurii persoanele care se opun cu vehemență pedepsei cu moartea? Este obligatorie pedeapsa capitală pentru anumite crime constituțional admisibile? Protocolul de injecție letală este constituțional?[5]. Este acceptabil pentru jurii care au de-a face cu cazuri privind pedeapsa capitală, să audă dovezi despre familia victimei?[6].

Astfel, dezbaterea publică din Statele Unite în mare măsură s-a îndepărtat de “întrebarea dacă pedeapsa cu moartea ar trebui permisă sau nu”[7]. În acest context, este interesant de observat că statutul constituțional al pedepsei capitale a fost reglat, în ciuda insistenței dogmatice

a judecătorilor asociați Marshall și Brennan, conform cărora pedeapsa cu moartea, în toate circumstanțele, constituie o pedeapsă crudă și neobișnuită. George C. Smith, reflectând pe baza abordării celor doi judecători, remarcă faptul că "la cel mai înalt nivel", cazurile privind pedeapsa cu moartea "nu sunt niciodată decise de un tribunal constituit în mod obiectiv și drept" care este una dintre premisele echității judiciare [8].

O discuție despre oportunitatea și necesitatea (spre deosebire de legalitatea sau ilegalitatea) pedepsei cu moartea, nu este niciodată complet eliminată din agenda politică Australiană și Americană. Un observator obiectiv nu poate să nu observe că, în general, o astfel de discuție este adesea efectuată de către persoane care au opinii preconcepționate și inflexibile. Un rezultat inevitabil îl constituie polarizarea dezbaterii pedepsei capitale. În aceste condiții, insistența asupra unui raționament convingător este în mod clar justificată.

Filosoful American Hugo Adam Bedau a remarcat, într-un eseu perceptiv, că argumentele curente privind pedeapsa cu moartea se concentrează pe „încercarea de a răspunde la diverse întrebări disputate cu privire la situația de fapt” [9]. Acestea includ, de exemplu, întrebarea dacă pedeapsa cu moartea are un efect de descurajare și dacă infractorii non-albi sunt mai susceptibili de a fi executați decât cei albi. El susține că, „*chiar dacă toată lumea cade de acord pe aceste răspunsuri, acest lucru nu ar putea de la sine rezolva disputa dacă să se păstreze, extindă, reducă sau să se elimine pedeapsa cu moartea*”, și că argumentele „*destinate să recomande continuarea sau reformarea politicii curente privind pedeapsa cu moartea, trebuie să includă printre premisele sale una sau mai multe propuneri normative*” [10]. Comentariile lui Bedau implică faptul că această concentrare exclusivă pe probleme de fapt și argumente utilitare este nesatisfăcătoare, dar trebuie să fie completată de o examinare a principiilor morale, dintre care unele pot acționa drept constrângeri privind punerea în aplicare a pedepsei cu moartea. În acest articol, ne concentrăm pe două argumente utilitare importante, care sunt auzite în mod regulat în cadrul dezbaterilor privind pedeapsa capitală, și anume argumentele descurajării și discriminării. Dar luând în considerare sfatul oferit de Bedau, de asemenea, ne propunem să evaluăm unele principii morale, care ar putea să oblige transformarea pedepsei cu moartea în închisoare pe viață.

1. Argumentul descurajării

Unul din argumentele utilitare importante, adesea invocat în favoarea pedepsei cu moartea, susține faptul că justificarea pedepsei capitale constă în capacitatea sa de a descuraja infractorii de la comiterea de crime grave. James Fitzjames Stephen își exprimă frumos convingerea că pedeapsa capitală este un mijloc descurajator eficient, atunci când el spune că pedeapsa capitală "descurajează bărbați atât de eficient de la comiterea de crime... este una din acele propuneri care este dificil de dovedit, pur și simplu pentru că sunt în sine mai evidente decât orice dovadă le poate face" [11]. Cu toate acestea, în ciuda afirmației încrezătoare a lui Stephen, valoarea pedepsei capitale ca un factor de descurajare este îndoielnică. Filozofi și avocați aduc dovezi care indică faptul că pedeapsa cu moartea nu descurajează infractorii. De exemplu, un avocat American, Arthur Koestler, ne amintește că în secolul al XIX-lea, execuțiile s-au efectuat în Anglia chiar și pentru furtul din buzunare, iar hoții de buzunare "au adunat recolta lor cea mai bogată din mulțimile adunate" [12] să asiste la executarea colegilor lor. Poate că aceste cazuri de curaj năucitor pot fi explicate prin speranța infractorilor de a scăpa cu acest tip de comportament anti-social, atunci când nimeni nu se aștepta să se întâmple. O altă explicație este oferită de avocatul italian din secolul al XIX-lea, Cesare Beccaria, care presupune că infractorii nu sunt atât de mult descurajați de intensitatea pedepsei, cât de durată acesteia "pentru că sensibilitatea noastră este mai ușor și mai permanent afectată de impresii ușoare, dar repetate, decât de o acțiune puternică, dar momentană" [13]. Beccaria a avansat această explicație în contextul dezvoltării unui argument împotriva introducerii pedepsei capitale. Cu toate acestea el oferă, involuntar, un argument puternic în favoarea retenției pedepsei cu moartea. Într-adevăr, în funcție

de valabilitatea argumentului lui Beccaria, se poate argumenta că închisoarea pe viață, care implică privarea pe viață a infractorului de libertatea personală, este o pedeapsă mai puțin „umană” decât pedeapsa cu moartea.

John Stuart Mill a recunoscut că pedeapsa cu moartea nu descurajează infractorii. El a remarcat că acele persoane „a căror modalitate obișnuită de viață îi ține, ca să spunem așa, cu gândul la spânzurătoare, ajung să aibă grijă mai puțin de ea” [14]. Este de înțeles că este dificil, într-o astfel de zonă sensibilă, să asociezi convingător date statistice care ar dovedi că acei criminali înrăiți sunt într-adevăr indiferenți la pedeapsa capitală. Dar dacă este așa, argumentul descurajării nu ar mai fi convingător. Chiar și o propunere de a rezerva pedeapsa capitală pentru infractorii care comit crime odioase, atroce și crude, nu ar putea fi făcută forțat. Într-adevăr, sublinierea unei astfel de propuneri reprezintă speranța, că pedeapsa capitală servește ca un mijloc eficient, pentru cei care contemplează astfel de crime grave. Dar, cum este indicat mai sus, ar putea fi susținut în mod rezonabil că acei criminali, care cu bună știință și de bună voie comit crimele cele mai atroce și crude sunt, de asemenea, susceptibili de a fi indiferenți față de pedeapsa cu moartea, pentru același motiv oferit de Mill, și anume, că au permanent în vedere posibilitatea morții prin spânzurare [15]. Astfel, rațiunea menținerii pedepsei capitale pentru aceste crime atroce (și, implicit, pentru infracțiuni mai puțin grave) este deficitară.

Uneori se argumentează că eficiența pedepsei capitale, ca un factor de descurajare, trebuie să fie măsurată de cei care se abțin de la comiterea de crime grave datorită existenței pedepsei cu moartea. Susținătorii acestui argument, cu toate că admit că pedeapsa cu moartea nu descurajează infractorii obișnuiți, susțin că o evaluare a necesității sale ar trebui să includă o examinare a efectelor sale asupra potențialilor infractori. Cercetătorii pot culege informații despre valoarea pedepsei capitale, ca un factor de descurajare, comparând două state învecinate cu condiții similare economice și sociale. Un stat impune pedeapsa cu moartea; celălalt stat nu are o astfel de sancțiune în statutul său. Cercetările întreprinse în unele state americane contigue, au demonstrat că ratele de omucidere rămân aceleași, pe o perioadă lungă de timp, indiferent dacă statul are sau nu introdusă pedeapsa cu moartea. Cu privire la probele acumulate până în prezent, ar putea fi susținut că nu există nici o corelație semnificativă, între pedeapsa capitală și o scădere a infracțiunilor violente, cum ar fi crima. Thorsten Sellin sintetizează astfel cercetările sale [16]:

În ceea ce privește descurajarea, este bine stabilit de studiile statistice faptul că: (1) atunci când comparațiile sunt efectuate între statele învecinate, cu populații similare și condițiile sociale, economice și politice similare - unele dintre aceste state deținând sau nu pedeapsa capitală - ratele de omucidere sunt aceleași, și urmează aceeași tendință pe o perioadă lungă de timp; (2) eliminarea, introducerea sau reintroducerea acestei pedepse, nu este însoțită de efectul asupra ratelor de omucidere care este postulată de către avocații pedepsei capitale; (3) chiar și în comunitățile în care ar trebui să fie un efect de descurajare mai mare, deoarece infractorul și victima sa au trăit acolo, iar procesul și execuția sa au fost bine mediatizate, ratele omuciderilor nu sunt afectate de execuție; (4) rata poliștilor uciși de criminali, nu este mai mare în Statele în care această pedeapsă este eliminată, decât în Statele care aplică pedeapsa cu moartea. Pedeapsa capitală nu pare să aibă o influență specifică asupra numărului... de oameni, pe care ar trebui să îi descurajeze de la comiterea de infracțiuni.

2. Este pedeapsa cu moartea în mod inerent discriminatorie?

Un alt argument adesea avansat împotriva executării infractorilor condamnați, ar fi presupusa natură inerent discriminatorie a pedepsei cu moartea. În funcție de acest argument, statisticile arată că pedeapsa capitală este mai des aplicată împotriva săracilor, membrilor minorităților rasiale și needucaților, mai ales dacă o victimă “de culoare albă” este implicată. Acest argument este important. Într-adevăr, dacă ar fi fost posibil de a demonstra, prin intermediul probelor statistice, că infractorii condamnați, care aparțin anumitor categorii de

populație, sunt mai predispuși decât alții pentru a fi executați, atunci poate fi spus că punerea în aplicare a pedepsei cu moartea poate fi discriminatorie. Judecătorul Douglas, de la Curtea Supremă a Statelor Unite, a susținut că impunerea și executarea discriminatorie a pedepsei cu moartea, este o dovadă suficientă a abuzului inerent al acesteia [17], menționând că:

O lege care ar declara că cineva care ar câștiga mai mult de 50.000 de dolari ar fi scutit de pedeapsa cu moartea, ar cădea în mod clar, la fel s-ar întâmpla și în cazul unei legi care ar stipula că negrii, cei care niciodată nu au studiat mai mult de cinci clase, cei care au făcut mai puțin de 3000 dolari pe an, ori cei care au fost nepopulari sau instabili, ar trebui să fie singurii oameni executați. O lege care, în ansamblul său, ajunge la acest rezultat în practică, nu este cu nimic mai sfântă decât o lege care prevede chiar în termenii săi acest lucru. Astfel, statutele discreționare sunt neconstituționale în funcționarea acestor legi. Asemenea legi sunt însărcinate cu discriminarea și discriminarea este un ingredient incompatibil cu ideea de protecție egală a legilor, care implică interzicerea pedepselor "crude și neobișnuite".

Cu toate acestea, argumentul lui Douglas nu este unul împotriva pedepsei capitale. Susținătorii acestui argument pot pretinde doar, că în unele (probabil multe) cazuri, procesul penal conduce la condamnarea și executarea criminalilor care aparțin unei categorii vulnerabile de populație. Cu toate acestea, această "nedreptate" poate fi remediată prin administrarea imparțială a justiției, prevenind astfel afirmația că pedeapsa cu moartea este un mijloc convenabil de a perpetua forme rasiale sau alte forme de discriminare. Un proces penal nediscriminatoriu este, de asemenea, în acord cu art. 6(1) din Pactul internațional privind drepturile civile și politice, care prevede că dreptul la viață a persoanei trebuie protejat prin lege, astfel încât "nimeni să nu fie lipsit de viața lui în mod arbitrar".

3. Un mod crud și inuman de a muri?

Argumentele de descurajare și discriminare privesc întrebări referitoare la fapte. Cu toate acestea, răspunsurile la aceste întrebări nu pot determina, în mod concludent, dacă pedeapsa cu moartea, folosind limbajul din art. 7 al Pactului, constituie "tratamente sau pedepse crude, inumane ori degradante". În orice caz, așa cum Bedau ne amintește "*nu este posibil să se deducă o concluzie de politică (cum ar fi oportunitatea de abolire a pedepsei cu moartea), pentru orice set de premise factuale, oricât ar fi ele de generale și bine susținute, și, prin urmare, un argument destinat să recomande continuarea sau reformarea politicii curente privind pedeapsa cu moartea, trebuie să includă printre premisele sale una sau mai multe propuneri normative*" [18]. Multe astfel de propuneri au fost dezbătute de la Al Doilea Război Mondial. Una dintre cele mai importante dintre aceste propuneri, implică afirmația că pedeapsa cu moartea este un mod deosebit de crud și inuman de a muri, care duce la pierderea demnității umane, drept de care, inclusiv infractorii condamnați, trebuie să beneficieze. Propunerea că nimeni nu trebuie supus pedepselor crude și inumane, a fost susținută puternic de judecătorul asociat Brennan, de la Curtea Supremă a Statelor Unite. El a declarat că moartea este astăzi "o pedeapsă neobișnuit de severă, neobișnuită în durerea, finalitatea și enormitatea ei" [19]. El a exprimat aceleași sentimente câțiva ani mai târziu, când a spus că "*Pentru mine, argumentele privind "umanitatea" și "demnitatea" oricărei metode de execuție sponsorizate oficial, reprezintă o contradicție în termeni constituționali*" [20].

Cu toate acestea, este posibil să se apere pedeapsa capitală folosind ca temei chiar argumentele judecătorului asociat Brennan, și anume pe motiv că această pedeapsă este umană (în opoziție cu inumană). Însă, adversarii pedepsei cu moartea susțin, invariabil, că închisoarea pe viață este o pedeapsă mult mai 'umană' decât moartea. Totuși, ar putea fi plauzibil de susținut și faptul că închisoarea pe viață este o pedeapsă mai puțin umană, pentru că ea implică o viață fără unele dintre plăcerile majore, cum ar fi "libertatea personală". Acest punct de vedere a fost evidențiat de John Stuart Mill [21], când se întreba:

Ce comparație poate exista într-adevăr, din punct de vedere al severității, între condamnarea unui om la chinul scurt al unei morți rapide și închiderea acestuia pe viață ca într-un mormânt, pentru a supraviețui acolo o viață lungă, în condițiile cele mai grele și mai monotone, fără alinările sau recompensele sale – exclus de la toate atracțiile și sunetele plăcute și îndepărtat de la orice speranță pământească, cu excepția unei ușoare atenuări de imobilizare corporală sau o ușoară îmbunătățire a dietei?

Dacă Mill are dreptate, atunci argumentul său aruncă îndoieli asupra propunerii familiare că pedeapsa capitală este mult mai aspră decât închisoarea pe viață. De ce atunci, așa de mulți comentatori consideră această propunere ca fiind evidentă? Mill a speculat că ea este propagată deoarece închisoarea pe viață nu conține un element de care se tem mulți, și anume necunoscutul. Cu toate acestea, el a insistat că “nu există nici o suferință umană care face o impresie asupra imaginației, atât de disproporționată cu severitatea reală a acesteia, ca pedeapsa cu moartea”[22]. Mill susține argumentul său, de asemenea, prin sublinierea faptului că ceea ce poate face statul în materie de moarte este de a o grăbi. Oamenii mor oricum și ar putea fi așteptat ca, în multe cazuri, procesul de îmbătrânire și suferința, asociate cu boli grave, pot cauza suferințe corporale mai mari decât o execuție. Se poate chiar susține că argumentul lui Mill este mai puternic acum decât în timpul său, deoarece știința a elaborat metode care garantează o moarte aproape nedureroasă.

Desigur, atunci când Mill a scris acest lucru, în 1868, închisorile nu erau un loc așa de “plăcut”. Într-adevăr, greutățile închisorii din zilele lui pot să fi contribuit la credința sa, că pedeapsa capitală este o pedeapsă mult mai ‘umană’ decât închisoarea pe viață. Deși facilitățile moderne sunt acum disponibile în închisori, cel puțin în lumea occidentală, argumentul lui Mill poate avea încă valabilitate, având în vedere faptul că “libertatea personală” a individului rămâne grav redusă în închisori. Mill a scris într-un moment când “închisoarea pe viață” implica, adesea, încarcerarea infractorilor condamnați pe durata vieții lor naturale. Argumentul său este, totuși, oarecum slăbit în cazul în care, ca și în timpurile moderne, criminalii sunt eliberați după zece-doisprezece ani de închisoare. Bucuria “libertății personale” compensează deseori mizeriile și problemele experiențelor personale. Pierderea “libertății personale” poate explica de ce unii criminali “înrașiți” preferă execuția în locul închisorii[23]. Într-adevăr, dorința exprimată a unor criminali să fie executați, intră în conflict cu cerințele aboliționiștilor. Pentru acești criminali, nu este atât de importantă capacitatea de “a trăi”, pe cât este de importantă abilitatea de a trăi în libertate. În timp ce pedeapsa capitală reduce durata existenței cuiva, închisoarea pe viață poate fi considerată de ei, la fel de bine, ca o condamnare a unei persoane pentru a trăi o viață fără scop. Mill a remarcat retoric, “pentru ce altceva decât pentru efeminare (moleșire – n.r.), este de a fi mult mai șocat de a lua viața unui om, decât de privarea lui de tot ceea ce este de dorit sau valoros în viață? Atunci, este moartea cel mai mare rău dintre toate relele pământești”?[24]. Astfel, sub rezerva valabilității argumentului nostru, adversarii pedepsei cu moartea insistă ca societatea să se abțină de la utilizarea acestui instrument de pedeapsă care, având în vedere cele spuse de Mill, “conduce la un cost mai mic de suferință umană decât oricare alta, și care, în timp ce inspiră mai multă teroare, este mai puțin crudă în realitate decât orice pedeapsă la care ar trebui să ne gândim să o înlocuim pe aceasta”[25].

Un argument frecvent auzit în favoarea abolirii pedepsei capitale, este acela că ocazional o persoană nevinovată este executată și că, cel puțin pentru o astfel de persoană, pedeapsa cu moartea nu ar putea fi niciodată privită ca un mod uman de a muri. În cazul în care o pedeapsă cu închisoarea sau cu amendă a fost aplicată, o persoană nevinovată ar fi putut fi reabilitată și compensată. Acest argument a fost unul istoric, foarte puternic. Dl. Gilpin, care a fost membru al Parlamentului englez, l-a folosit pentru a sprijini punctul lui major de vedere, conform căruia instanțele judecătorești trebuie să ezite în aplicarea unui astfel de verdict irevocabil [26]. Opinia sa particulară, pare să fi fost fondată pe premisa că toate ființele umane, chiar și criminale, pot fi îndreptate și reabilite acordându-le însă o grijă suficientă. Pedeapsa cu moartea restrânge această posibilitate, și atunci când este impusă societatea este cea care pierde.

Cu toate acestea, în dezvoltarea argumentului său, Gilpin presupune cu siguranță absența unei eroari judiciare. Punctul lui de vedere este acela că executarea infractorilor condamnați, chiar în mod corect, rezultă din incapacitatea societății de a reabilita acești criminali. Prin urmare, Gilpin este împotriva pedepsei capitale, deoarece administrarea justiției penale, chiar și într-o lume ideală, este puțin probabil să fie perfectă, pentru că este gestionată de oameni care, prin natura lor, sunt supuși greșelii. Așadar, probabilitatea ca o persoană nevinovată să fie executată, chiar dacă este mică, cu toate acestea este reală. Argumentul lui Gilpin ar fi chiar mai puternic, în cazul în care criminalii au fost condamnați incorect, ca urmare a utilizării unor proceduri penale deficitare sau incorecte.

În schimb, avocatul internațional Igor Primorac, încearcă să argumenteze în favoarea pedepsei capitale concentrându-se numai pe oamenii incorect condamnați, atunci când afirmă că, condamnarea obținută prin utilizarea de proceduri incorecte "nu spune nimic împotriva pedepsei capitale în sine, ci împotriva altui fapt, respectiv: procedurile existente pentru judecarea cazurilor capitale". Astfel, el spune că[27]:

Erori judiciare, care au ca rezultat faptul ca oameni nevinovați să fie condamnați la moarte și executați, se pot întâmpla chiar și în sistemele de drept penal în care cea mai mare grijă este luată pentru a se garanta că niciodată nu se va produce o asemenea eroare. Dar acest lucru nu este ceva care decurge din natura intrinsecă a instituției pedepsei capitale; aceasta rezultă din deficiențe, limitări și imperfecțiuni ale procedurilor de drept penal. Așa că aceste erori ale justiției nu demonstrează necesitatea de a înlătura pedeapsa capitală; aceasta pur și simplu trebuie să ne determine să facem tot posibilul pentru a îmbunătăți și mai mult procedurile.

4. Proporționalitate sau reciprocitate?

În articolul său, Primorac continuă să discute teoria redistributivității, conform căreia pedeapsa capitală este un răspuns adecvat și proporțional pentru luarea intenționată și ilegală a unei vieți. El susține că, dacă se desființează pedeapsa cu moartea pentru uciderea unei persoane, atunci orice altă pedeapsă pentru uciderea unei persoane nu ar mai fi proporțională cu crima comisă. Astfel, acesta consideră că "cererea de a exclude pedeapsa capitală întru totul... constituie de fapt o cerere pentru a oferi o poziție privilegiată criminalilor, față de toți ceilalți infractori, mari și mici" [28]. El continuă astfel [29]:

Pentru că dacă am acționa asupra cererii (de abolire a pedepsei capitale – n.r.), am avea de a face cu o situație în care sancțiunile ar fi proporționale pentru toate infracțiunile, cu excepția celor pentru crimă. Criminalii nu ar mai primi pedepse cu adevărat proporționale cu crimele lor, pedeapsa cu moartea, ci unele mai ușoare, și, prin urmare, disproporționate față de pedeapsa meritată. Toti ceilalți infractori ar fi pedepsiți corespunzător faptei lor, numai criminalii ar primi mai puțin decât merită. În toate cazurile de infracțiuni grave, cum este omuciderea, justiția nu ar fi efectuată într-o măsură deplină. Este o mare și tragică eroare judiciară, atunci când un om nevinovat este condamnat eronat la moarte și executat; dar oferind sistematic criminalilor acest tip de avantaj față de ceilalți infractori ar fi, de asemenea, o gravă nedreptate.

În plus, punctul de vedere al lui Primorac ar putea fi consolidat argumentând că pedeapsa capitală, mai degrabă decât să indice lipsă de respect pentru viață, privește spectacolul pentru menținerea vieții umane, deoarece criminalii sunt executați pentru cauzarea de "suferință" și pentru încălcarea integrității corporale a altora. Așa cum închisoarea pentru furt nu arată lipsă de respect pentru "libertate personală" în general, tot la fel pedeapsa capitală nu denigrează importanța vieții, atunci când cineva este executat ca urmare a unei hotărâri definitive pronunțată de o instanță competentă. Într-adevăr, se arată că societatea privește "viața" ca fiind extrem de valoroasă, prin adoptarea regulii că cel care încalcă în mod voit dreptul la viață al altuia, își pierde propriul drept la viață.

Totuși, argumentul lui Primorac că "sanțiuni proporționale ar fi aplicate pentru toate infracțiunile, cu excepția crimelor" [30] trece cu vederea criteriile sau standardele prin care este posibil să se verifice "proporționalitatea". Într-adevăr, prin ce standarde este proporțional ca un hoț sau violator să fie pedepsit cu închisoare, și nu mai degrabă cu unele pedeapsă mai "reciproce"? În mod similar, închisoarea ca pedeapsă pentru crimă, nu este mai puțin proporțională decât închisoarea pentru furt, pentru viol sau pentru orice alte infracțiuni, cu posibila excepție în cazul răpirii care privează victima de libertate într-o manieră reciprocă. Astfel, se poate să nu fim de acord cu Primorac, atunci când el afirmă că pedeapsa cu moartea este "singura pedeapsă proporțională cu adevărat" pentru infracțiunea de omor.

Punctul de vedere al lui Primorac, conform căruia pedeapsa capitală este cu adevărat singura pedeapsă proporțională pentru infracțiunea de omor, nu este cu adevărat un argument cu privire la toate proporționalitățile. Proporționalitatea este o chestiune de judecată și ceea ce este proporțional va varia în funcție de așteptările sociale dintr-o societate. De asemenea, este dificil de a vedea cum pedeapsa cu moartea este mai proporțională ca pedeapsă în cazul unui omor, decât este pedeapsa cu închisoare pentru un caz de viol. Este posibil ca Primorac să nu fi vrut să spună că pedeapsa cu moartea înseamnă o pedeapsă proporțională în cazul unui omor. Mai curând, rațiunea pentru care pedeapsa cu moartea pare a se potrivi infracțiunii de omor, este aceea că este o pedeapsă care se potrivește crimei, conform principiului reciprocității.

Pedeapsa cu moartea este reciprocă în cazul omorului, pentru că viața criminalului este luată ca un schimb potrivit pentru luarea vieții victimei. Desigur, nu poate exista nici o potrivire exactă în cazul în care criminalul a avut mai mult de o victimă, dar potrivirea dintre crimă și pedeapsă este rațională, în conformitate cu principiul reciprocității, care, de asemenea, stă la baza conceptului de compensație dreaptă. Dar, în timp ce ideea că statul este justificat în a lua viața unui criminal, ca pedeapsă reciprocă, în cazul infracțiunii de omor, logica reciprocității se descompune în cazul altor infracțiuni. Astfel, probabil, în timp ce închisoarea ca pedeapsă pentru răpire are o logică în conformitate cu principiul reciprocității, ideea că statul poate confiscă bunurile unui hoț este neatrăgătoare în cazul în care hoțul este fără nici un ban, și, de asemenea, ar fi revoltător la sensibilitățile multora, a sugera că violarea unui violator este pedeapsa reciprocă potrivită pentru această infracțiune. Oricum, ideea de reciprocitate care stă la baza ideii de compensație explică, cel puțin într-o oarecare măsură, de ce posibilitatea de a restabili pedeapsa cu moartea, în cazul unor crime violente și premeditate, nu este niciodată complet stinsă.

5. O pedeapsă crudă și neobișnuită

Ne-am referit anterior la ideea judecătorului asociat Brennan, conform căreia pedeapsa capitală este întotdeauna inumană. Argumentul său de bază împotriva pedepsei cu moartea a fost că este neconstituțională, pentru că impunerea pedepsei cu moartea este neobișnuit de severă și aplicarea acesteia este dureroasă. Deoarece pedeapsa cu moartea este severă și dureroasă, ea este, de asemenea, și crudă. Pedeapsa cu moartea este considerată a fi neobișnuită, pentru că ea este mult mai finală decât orice altă pedeapsă impusă de instanțele din Statele Unite. Dar, judecătorul asociat Brennan nu a susținut în totalitate concluziile sale, cu privire la insolitul și cruzimea pedepsei cu moartea. El i-a lăsat pe cei care citesc judecățile sale să accepte faptul că aceste caracteristici ale pedepsei cu moartea, fie au fost de la sine înțelese, fie reprezintă o concluzie rezonabilă, atunci când pedeapsa cu moartea a fost comparată cu alte pedepse obișnuite, impuse în temeiul legislației penale din Statele Unite ale Americii. Totuși, valabilitatea ambelor concluzii este discutabilă.

Cele două cuvinte pe care se bazează judecătorul asociat Brennan, pentru a concluziona că pedeapsa cu moartea a fost neconstituțională în Statele Unite, au fost din nou cuvintele "crud" și "neobișnuit".

Ambele aceste cuvinte sunt adjective. Ele descriu caracteristicile pe care o pedeapsă trebuie să le aibă, pentru a fi interzisă în temeiul amendamentului opt al Constituției Statelor

Unite. Deoarece acestea sunt adjective care descriu caracteristicile pe care o pedeapsă trebuie să le aibă pentru a fi neconstituțională, ele necesită luarea unei hotărâri judecătorești și acest proces de jurizare necesită ca judecătorul să cântărească sau să echilibreze o pedeapsă față de altele. În această privință, concluzia judecătorului asociat Brennan nu reușește să explice cu ce altceva ar trebui comparată pedeapsa cu moartea, pentru a determina că este "crudă" și "neobișnuită". El a cântărit această pedeapsă față de valoarea și demnitatea fiecărei vieți umane, și în particular viața pretinsei victime condamnate la moarte. Justificarea lui pentru aprecierea cruzimii pedepsei cu moartea față de valoarea oricărei vieți omenești, a fost întemeiată pe valoarea fiecărei vieți umane, exprimată în Constituția Statelor Unite și reiterată în legislația internațională modernă referitoare la drepturile omului, inclusiv în art. 6(1) din Pactul Internațional Privind Drepturile Civile și Politice, potrivit căruia "fiecare ființă umană are dreptul inerent la viață". Dar este clar, în mod evident, că valoarea fiecărei vieți umane este fie singurul subiect valabil pentru această comparație, fie într-adevăr, subiectul corect pentru această comparație?

Există o serie de alte moduri posibile de a judeca dacă pedeapsa cu moartea este crudă și neobișnuită, iar aceste alte moduri nu depind de imputarea unei valori absolute și irevocabile pentru fiecare viață umană, așa cum pare implicată în argumentul judecătorului asociat Brennan. Alte modalități posibile de a judeca dacă o pedeapsă este crudă sau neobișnuită, includ compararea utilizării pedepsei cu moartea în alte jurisdicții, inclusiv alte jurisdicții din Statele Unite; de apreciere a pedepsei cu moartea față de deciziile pe care criminalul le-a luat în propria lui viață, în conformitate cu principiul reciprocității; și punerea în balanță a vieții victimei față de viața criminalului, în mod similar, în conformitate cu principiul reciprocității. Dacă aceste alte moduri de a judeca, dacă impunerea pedepsei cu moartea este relativ crudă și neobișnuită, sunt aplicate, este dificil să acceptăm concluzia judecătorului asociat Brennan. Într-adevăr, concluzia lui pare să necesite plasarea unei valori absolute sau infinite pe fiecare viață umană, inclusiv pe viața unui criminal condamnat. În timp ce instrumentele internaționale în domeniul drepturilor omului, în mod cert, pun un mare preț pe viața umană, nu este clar în mod evident faptul că orice societate umană existentă acceptă că viața umană are o valoare absolută. Două exemple simple trase, fără elaborare, din dreptul răspunderii civile delictuale și din dreptul internațional cu privire la războiul just, demonstrează acest punct de vedere, pur și simplu. Căci dacă viața umană ar fi avut o valoare absolută, dreptul răspunderii civile delictuale nu ar face distincții între capacitățile de câștig ale diferitelor victime, și nu ar exista nici o justificare în dreptul internațional pentru luarea chiar și a unei singure vieți, în orice război, chiar dacă acest război a fost pur și simplu în mod obiectiv adjudecat sau nu.

În cazul în care se admite că viața omului nu are o valoare absolută, aspect valabil în cele mai multe sisteme juridice, atunci pedeapsa cu moartea poate fi adjudecată ca fiind crudă și neobișnuită, doar dacă aceasta este comparată cu pedepse alternative, care ar putea fi impuse. Exemplele pentru comparație, pe care le-am sugerat mai sus, au inclus aprecierea valorii că însuși criminalul condamnat se situează deasupra vieții umane, așa cum a demonstrat în acțiunile sale, prin comiterea unei crime deosebite, sau a valorii pe care este plasată durata de viață a unui criminal într-o altă jurisdicție.

Primul exemplu invocă în mod clar principiul reciprocității. Dacă criminalul a fost condamnat pentru comiterea unei crime deosebit de brutale și nemiloase, principiul reciprocității sugerează că este dificil pentru acel criminal să se plângă de o pedeapsă crudă sau neobișnuită, dacă îi este luată propria viață, în special dacă sentința morții este executată într-un mod mai uman decât a fost crima. În cazul în care în alte state din lume sau într-o jurisdicție federală, cum este cea din Statele Unite, pedeapsa cu moartea este considerată o rutină, de asemenea, pare dificil de a susține că astfel de pedepse pentru infracțiunea de omor sunt neobișnuite. Totuși, această logică nu explică de ce există, încă, un sentiment că reciprocitatea și similitudinea, singure, nu sunt suficiente pentru a justifica impunerea pedepsei cu moartea. Cum se explică totuși această idee reziduală, conform căreia pedeapsa cu moartea este încă o pedeapsă crudă și neobișnuită, chiar dacă se admite că viața omului nu are valoare absolută și că pedeapsa cu

moartea poate fi justificată pe motiv de reciprocitate și similitudine? În opinia noastră, motivul pentru care există această rezervă, are de-a face cu exemplele abundente de condamnări injuste pentru crimă, care au ieșit la lumină de la apariția analizei ADN-ului în patologia medico-legală.

6. Condamnări pentru omor nedemne de încredere

Dovada ADN, că o anumită persoană nu a comis crima pentru care a fost condamnată, a demonstrat faptul că cel mai bun sistem de justiție penală este mai puțin decât perfect [31]. În aceste cazuri, faptul că un judecător sau juriu a fost satisfăcut de vinovăția acuzatului, mai presus de orice îndoială rezonabilă, nu reprezintă deloc o consolare. Într-adevăr, cei mai mulți oameni sunt revoltați de ideea că o condamnare penală incorectă ar trebui să fie suportată, după ce aceasta a fost infirmată. De multe ori, principiul reciprocității discutat mai sus, a avut ca rezultat nu numai eliberarea promptă a cuiva condamnat pe nedrept, dar și plata unei compensații de stat victimei, pentru pierderea calității vieții și a venitului, suferite de impunerea pedepsei. Dar o astfel de restituire, unei victime a greșelii de stat, nu mai este posibilă în cazurile în care pedeapsa cu moartea a fost executată. Deoarece nu putem fi niciodată siguri, în totalitate, că nu a existat nici o greșală în spatele oricărei condamnări, poate ca o pedeapsă așa de finală, cum este pedeapsa cu moartea, să fie vreodată justificată?

Soluții pentru această obiecție rămasă referitoare la pedeapsa cu moartea, nu vor apărea așa de ușor în viitorul apropiat. Sugestia, că pedeapsa cu moartea ar trebui impusă numai atunci când circumstanțele crimei au fost deosebit de agravante este nefolositoare, deoarece acesta nu răspunde la această obiecție reziduală, conform căreia agravarea nu respinge posibilitatea ca acea condamnare să poate fi dovedită mai târziu a fi incorectă. Și sugestia, că pedeapsa cu moartea ar trebui să fie executată numai în cazurile în care condamnarea se bazează pe mărturia unui martor, mai degrabă decât pe dovezi circumstanțiale, nu este de ajutor, deoarece numeroase studii au demonstrat că mărturia martorilor oculari nu este mai fiabilă decât orice altă mărturie. Poate că pedeapsa cu moartea ar putea fi aplicată, în acele cazuri în care criminalul condamnat și-a mărturisit crima sau, fără a mărturisi, și-a exprimat dorința unei execuții, pentru a pune capăt lipsei de speranță pe care el o simte în închisoarea pe viață. Dar chiar și aceste cazuri nu oferă un răspuns complet la dilemă, deoarece confesiunea sau lipsa de speranță nu elimină posibilitatea ca mai târziu o dovadă să demonstreze că acea condamnare a fost o eroare.

Arată aceste obiecții în cele din urmă că pedeapsa cu moartea nu poate fi niciodată justificată? Răspunsul este "nu" și motivul pentru acest răspuns din nou negativ, se bazează pe valoarea de bază care se pune pe viața umană. Dacă, exact ca judecătorul asociat Brennan, am plasa o valoare absolută asupra vieții umane, atunci chiar și cea mai mică posibilitate că o condamnare ar putea fi mai târziu dovedită incorectă, cere ca pedeapsa cu moartea să nu se impună. Dar dacă legea noastră nu acceptă propunerea că viața umană are valoare absolută, atunci putem justifica pedeapsa cu moartea, dacă am urmat procedurile penale cât de atent am putut. Poate că vom simți că este mai justificată dacă aceasta este amânată pentru o perioadă de timp, pentru a permite o explorare independentă, după ce procesul a luat sfârșit, pentru a elimina posibilitatea de eroare în condamnare. Dar, chiar și fără o astfel de întârziere, legea noastră poate justifica pedeapsa finală, atâta timp cât statul acceptă că nici o viață umană nu are valoare absolută.

7 Pedeapsa cu moartea în Australia

Deși Australia a abolit progresiv pedeapsa cu moartea, ca formă de pedeapsă disponibilă pentru orice infracțiune [32], starea de spirit juridică nu este, tehnic, irevocabilă. Aceasta pentru că, deși ultima pedeapsă cu moartea în Australia a fost executată în Victoria, în 1967 [33] și disponibilitatea teoretică a pedepsei cu moartea, ca pedeapsă pentru orice infracțiune în orice jurisdicție federală a fost abolită în 1973 [34], sentimentul public în favoarea pedepsei cu moartea

încă reapare din timp în timp, atunci când crime atroce au loc. Asemenea sentimente au apărut în cazuri care includ crimele Milat Backpacker, masacrul de la Martin Bryant Port Arthur și opinia publică exprimată de către doi prim-miniștri australieni în legătură cu atentatul terorist din Bali, în Indonezia [35]. Dar chiar și aceste cazuri, nu au generat o suficientă percepție publică favorabilă pentru generarea unui proiect de lege, prin care să se propună reparația unei astfel de pedepse [36]. Deci, de ce această posibilitate teoretică încă menține interesul mass-media și al comentatorilor academici, și, oare, dreptul constituțional australian susține această posibilitate?

În timp ce Australia a refuzat să introducă o Cartă a Drepturilor, cel mai recent în 2010, acea formulare aparent americană împotriva "pedepsei crude și neobișnuite", are încă proveniență constituțională în Australia. Aceasta pentru că limba a fost utilizată la proiectul de lege privind drepturile omului în limba engleză din 1689, în același timp în care războaiele religioase s-au statornicit în această țară, odată cu introducerea unei forme primitive de toleranță constituțional religioasă. Și, Carta engleză a drepturilor omului încă guvernează, atât linia de succesiune la tronul Regatului Unit, cât și tronurile altor țări ale Commonwealthului, care recunosc suveranitatea monarhului lor englez, inclusiv Australia. Dar, ratificarea de către Australia a unui număr de instrumente juridice de drept internațional, este mai degrabă o obligație statutară de a evita "pedeapsa crudă și neobișnuită", decât obligație legală în Australia, înființată pentru abolirea pedepsei cu moartea. Căci, după cum s-a explicat mai sus, și așa cum este demonstrat de menținerea pedepsei cu moartea în multe jurisdicții ale Statelor Unite, bazarea pe legislația și limba veche din 1689 nu împiedică aplicarea pedepsei cu moartea.

Abolirea statutară a pedepsei cu moartea în Australia a început cu Amendamentul Codului Penal, Queensland din 1922. Apoi Australia a aprobat Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948, a semnat și ratificat Convenția ONU împotriva torturii și altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante în 1985 și 1989, care i-a obligat pe semnatarii săi, în mod formal, să interzică pedeapsa cu moartea. Semnarea celui de-al doilea Protocol Opțional la Pactul internațional privind drepturile civile și politice, în 1990, a consumat fără îndoială angajamentul său, în ciuda unor lungi întârzieri în implementarea acestor angajamente și modificări în opinia publică în același timp. Măsuri mai recente, care vor face extrem de dificilă renașterea pedepsei cu moartea în Australia, includ Amendamentul Legislației Penale (interzicerea torturii și abolirea pedepsei cu moartea) actul din 2010 (Cth) și noile orientări ale Poliției Federale Australiene, care impun necesitatea unei aprobări ministeriale înainte de începerea unei colaborări cu agenții de poliție de peste mări, în cazuri care ar putea duce la pedeapsa cu moartea.

Poate Australia reînvia pedeapsa cu moartea? În teorie, pedeapsa poate fi reintrodusă datorită existenței doctrinei suveranității Parlamentului și datorită inexistenței unei Carte a Drepturilor Omului adânc înrădăcinate. Dar, faptul că Australia are multe angajamente de drept internațional, care abolesc pedeapsa cu moartea pentru totdeauna, alături de eșecul opiniei publice Australiene în favoarea unei astfel de învieri, poate trece de o majoritate, chiar și în fața atrocităților teroriste, cum ar fi bombamentele din Bali, indică faptul că ar trebui să fie o mare schimbare a sentimentelor morale în Australia, înainte să se întâmple acest lucru.

Concluzii

În general, dezbaterea despre pedeapsa cu moartea în Australia și Statele Unite ale Americii nu a reușit să ia în considerare rațional (spre deosebire de emoțional), argumentele invocate de către susținătorii și adversarii acestei pedepse. În Australia, problema este în prezent în discuție, din cauza angajamentului Australiei la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor omului. Chiar și în Statele Unite, unde există unele dezbateri reziduale despre probleme constituționale referitoare la pedeapsa capitală, dezbaterile motivate de fond au încetat în mod eficient.

De ce acest document a luat în considerare din nou această problemă? Aceasta este pentru că, în absența isteriei și poziției dogmatice care preiau centrul scenei, atunci când problema este fierbinte și de actualitate, trebuie revizuite fără patimă aspectele de fapt, juridice și filosofice, care ar trebui să orienteze dezbateră, atunci când problema ar putea să apară din considerente raționale în viitor. Aceste aspecte se referă la teoria de descurajare, la presupusele discriminări, la argumentele despre cruzime și omenie și implică întrebări despre reciprocitate și, mai recent, despre proporționalitate.

Pentru autorii lucrării, analiza imparțială sugerează că argumentul conform căruia pedeapsa cu moartea este inumană, poate fi redus la argumentul că viața umană are valoare absolută, în ciuda faptului că ideea nu este luată în considerare în multe alte contexte juridice. Dacă această valoare de bază nu este recunoscută și abordată, toate celelalte dezbateri sunt neapărat direcționate greșit și sterile.

Referințe

- [1] *Gregg v. Georgia*, 428 SUA 153 (1976). Această decizie, de fapt, a anulat *Furman v. Georgia*, 408 SUA 238 (1972), în care Curtea Supremă de Justiție a considerat că impunerea pedepsei cu moartea constituie o pedeapsă "cruda și neobișnuită".
- [2] Amendamentul Opt citește după cum urmează: "cauțiunea excesivă, nu este necesară, nici amenzi excesive aplicate, nici pedepse crude și neobișnuite provocate."
- [3] *Kennedy v. Louisiana*, SUA 554 407 (2008) (Amendamentul Opt al Constituției Statelor Unite ale Americii interzice impunerea pedepsei cu moartea pentru violarea unui copil în cazul în care crima nu a rezultat, și nu a fost destinat să ducă, la moartea copilului); *Roper v. Simmons*, 543 SUA 551 (2005) (impunerea pedepsei cu moartea infractorilor sub vârsta de 18 ani atunci când infracțiunile care au fost comise sunt neconstituționale); *Atkins v. Virginia*, 536SUA 304 (2002) (inversarea impunerii pedepsei cu moartea pe un criminal ușor retardat mintal); *Coker v. Georgia*, 433 SUA 584 (1977) (pedeapsa cu moartea este o sancțiune excesivă pentru viol).
- [4] *Harbison v Bell*, 556 SUA 180 (2009) (deținuții nevoiași condamnați la moarte în conformitate cu legislația statului au dreptul constituțional de a federal desemnat și finanțat de sfatul să le reprezinte în proceduri de grațiere post-condamnare, atunci când statul a negat astfel de avocat).
- [5] *Baze v Rees*, 553 SUA 35 (2008) (protocolul de injectare este în mod substanțial sigur de la provocarea de durere inutilă, și este constituțională).
- [6] *Payne v. Tennessee*, 501 SUA 808 (1991) (Amendamentul Opt nu interzice unui juriu să ia în considerare dovezile "impact victimă", inclusiv dovezile referitoare la impactul asupra familiei victimei).
- [7] G.C. Smith, *Pedeapsa capitală 1986: Ultima Linie de Apărare*, Washington, Fundatia juridica Washington, 1986, 2.
- [8] *Ibidem*, 5..
- [9] HA Bedau, "*Cum să discutăm despre pedeapsa cu moartea*", *Confruntarea pedepsei cu moartea. Eseuri despre o pedeapsă crudă și neobișnuită*, Philadelphia, Temple University Press, 1989, 178.
- [10] *Ibidem*, 9., 179-180.
- [11] L. Blom-Cooper și G. Drewry (eds), *Drept și moralitate*, Londra, Duckworth, 1976, 51.
- [12] A. Koestler, *Reflections on Hanging*, New York, Societatea Macmillan, 1957, 53.
- [13] C. Beccaria, *Infracțiunile și pedeapsa* (traducere de Henry Paolucci), Indianapolis, Compania Bobbs-Mertill, 1963, 46-47.
- [14] JS Mill, "*Discursul în favoarea pedepsei capitale*" (1868), în J. Feinberg și H. Gross (eds), *Filosofie și Drept*, Encino, California, Dickenson Publishing Company Inc, 1975, 620.
- [15] *Ibidem*, 14..
- [16] T. Sellin, "*Pedeapsa capitală*" în *Enciclopedia Brittanica*, 1965 Ed, vol. 4, 848-849.
- [17] *Furman v. Georgia*, 408 SUA 238 (1972), 256-257.
- [18] HA Bedau, "*Cum să discutăm despre pedeapsa cu moartea*", *Confruntarea pedepsei cu moartea. Eseuri despre o pedeapsă crudă și neobișnuită*, Philadelphia, Temple University Press, 1989, 180.
- [19] *Furman v. Georgia*, 408 SUA 238 (1972), 287.
- [20] *Glass v. Louisiana*, 471 SUA 1080 (1985), 1093-1094.

[21] JS Mill, *"Discursul în favoarea pedepsei capitale"* (1868), în J. Feinberg și H. Gross (eds), *Filosofie și Drept*, Encino, California, Dickenson Publishing Company Inc, 1975, 620.

[22] Ibidem, 21..

[23] De exemplu, în 1977, Gary Mark Gilmore a cerut ca pedeapsa cu moartea să fie efectuată. El a fost executat prin împușcare la data de 17 ianuarie 1977.

[24] JS Mill, *"Discursul în favoarea pedepsei capitale"* (1868), în J. Feinberg și H. Gross (eds), *Filosofie și Drept*, Encino, California, Dickenson Publishing Company Inc, 1975, 621.

[25] Ibidem, 24..

[26] *"Discurs împotriva pedepsei capitale"* (1868), în J. Feinberg și H. Gross (eds), *Filosofie și Drept*, Encino, California, Dickenson Publishing Company Inc, 1975, 617.

[27] I. Primorac, *"Cu privire la pedeapsa capitală"*, Israel Law Review 133 (1982)

[28] Ibidem, 27..

[29] Ibidem, 27., 145-146.

[30] Ibidem, 27., 145.

[31] De exemplu, Nicholas Cowdery AM QC, aproape pensionarul Director al Procuratorilor Publici New South Wales, la o conferință publică a apărătorilor legii penale în februarie 2011 a spus: sistemul de justiție penală nu este perfect și nu va fi niciodată. Acesta este proiectat și operat de către oameni și nu putem face totul perfect pentru toate timpurile și astfel putem face greșeli. Procesul și eroarea au încă un loc în dezvoltarea umană și guvern, așa că ar trebui să continuăm reformarea. Este ca și cum ai picta Harbour Bridge, un loc de muncă care nu se mai termină - dar unul despre care mulți oameni ar putea argumenta, de exemplu, în cazul podului, despre umbra vopselei, consistența, tipurile de perii și role ce trebuie utilizate, punctul de plecare <<http://www.odpp.nsw.gov.au/speeches/Public%202011.pdf%20Defenders>> site-ul vizitat, la 28 septembrie 2012. Note comentarii similare ale procurorului Carolinei de Sud anul 1999 <<http://www.theatlantic.com/past/docs/issues/99nov/9911wrongman2.htm>> site-ul vizitat, la 28 septembrie 2012.

[32] Legislația care a fost trecută pentru abolirea pedepsei cu moartea în Australia este: *Amendamentul Codului Penal 1922 (QLD)*; *Actul Crimelor (Amendment) 1955 (NSW)*; *Crime Actul Amendament (Abolirea pedepsei cu moartea) 1985 (NSW)*; *Fapte diverse (abolirea pedepsei cu moartea) Amendamentul Act 1985 (NSW)*; *Codul penal Actul 1968 (TAS)*; *Actul Abolirea pedepsei cu moartea 1973 (Cth)*; *Amendamentul Legislației Crimelor (interzicerea torturii și abolirea pedepsei cu moartea) Actul 2010*; *Actul Crimelor (Infrațiuni capitale) 1975 (Vic)*; *Actul Statutul Amendamentul (Eliminarea pedepsei capitale) 1976 (SA)*.

[33] Ronald Ryan a fost spânzurat la închisoarea Pentridge la Melbourne pe 03 februarie 1967 ca urmare a condamnării pentru uciderea unui ofițer de închisoare atunci când încerca să îi oprească evadarea. Există dubii cu privire la vinovăția lui (www.ronaldryan.info/), site-ul a vizitat la 24 septembrie 2012.

[34] *Legea privind abolirea pedepsei cu moartea 1973 (Cth)*.

[35] Profesorul George Williams de la Universitatea din New South Wales a arătat că atât prim-ministrul John Howard și actualul lider de opoziție Tony Abbott au încercat să îl ai "în ambele sensuri", în ceea ce privește pedeapsa cu moartea <www.smh.com.au/opinion/politics/no-death-penalty-no-shades-of-grey-20100301-pdgo.html> site-ul vizitat, la 28 septembrie 2012. Într-o lucrare care tratează reglementarea cooperării Poliției Federale din Australia cu agențiile de poliție străine în cazurile în care se pot implica pedeapsa cu moartea, The Public Interest Law Clearing House a remarcat o incoerență similară de la Kevin Rudd ca prim-ministru <[www.reprieve.org.au / .. / Death_-_Review_Guidelines_-_Rep](http://www.reprieve.org.au/.. / Death_-_Review_Guidelines_-_Rep). site-ul> vizitat pe 28 septembrie 2012.

[36] Pentru o analiză a fluctuației în opinia publică australiană în ceea ce privește pedeapsa cu moartea, a se vedea documentul de bază privind pedeapsa cu moartea produsă de New South Wales a Consiliului libertății civile la 29 martie 2005 <www.nswccl.org.au/docs/pdf/bp3%202005%20dp20paper.pdf> site-ul vizitat pe 28 septembrie 2012.